

Penukaran Kod dalam Korpus Hansard Malaysia: Analisis Berpandukan Korpus

Muhammad Zakwan Mohd Izam ^a

zakwan@iium.edu.my

Centre For Languages and Pre-University Academic Development
Centre for Foundation Studies,
International Islamic University Malaysia, Malaysia

Marlyna Maros ^b

marlyna@ukm.edu.my

Faculty of Social Science and Humanities,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia

Azhar Jaludin

azharj@ukm.edu.my

Faculty of Social Science and Humanities,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia

Imran Ho Abdullah

imranho@ukm.edu.my

Faculty of Social Science and Humanities,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia

ABSTRAK

Peraturan 8 dalam Peraturan-Peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat, Parlimen Malaysia berdasarkan perkara 62(1) memperuntukkan bahawa “Bahasa rasmi Majlis ialah Bahasa Malaysia, tetapi Tuan Yang di-Pertua boleh membenarkan penggunaan Bahasa Inggeris”. Hal ini menunjukkan bahawa bahasa Melayu ialah bahasa rasmi serta mempunyai status yang sangat tinggi dalam Dewan Rakyat. Walau bagaimanapun, terdapat laporan akhbar yang menyatakan bahawa status bahasa Melayu semakin ‘layu’ atau lemah di parlimen dan ahli Dewan Rakyat lebih gemar menggunakan bahasa Inggeris. Ahli-ahli parlimen dikatakan acapkali menggunakan penukaran kod yang melibatkan penggunaan bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Lantaran itu, kajian ini ingin mengenal pasti serta meneliti pola penukaran kod dalam teks parlimen 13, Dewan Rakyat. Kajian ini turut menjelaskan trend penukaran kod yang terdapat dalam perbahasan di parlimen. Data yang digunakan adalah berbentuk penukaran kod yang terdiri daripada bahasa Melayu dan bahasa Inggeris daripada Hansard Malaysia, Parlimen 13 yang mengandungi empat penggal yang terdiri daripada 224 fail mesyuarat. Kaedah analisis berpandukan korpus telah digunakan oleh pengkaji bagi meneliti trend penukaran kod dalam teks parlimen. Kerangka model kekangan morfem bebas oleh Poplack (1980) telah digunakan bagi menentukan serta mengenal pasti penukaran kod yang terdapat dalam teks parlimen. Dapatkan kajian menunjukkan terdapat peningkatan dalam penukaran kod daripada bahasa Melayu ke bahasa Inggeris dalam teks parlimen 13. Hal ini dapat dibuktikan dengan peningkatan jumlah penggunaan bahasa Inggeris yang semakin menaik dari penggal 1 hingga penggal 4. Hal ini dengan jelas memperlihatkan bahawa ahli-ahli parlimen dalam Dewan Rakyat banyak menggunakan penukaran kod dalam perbahasan dan secara tidak langsung semakin gemar menggunakan bahasa Inggeris berbanding

^a Main author

^b Corresponding author

bahasa Melayu. Perkara ini adalah bercanggah serta memberi kesan kepada status penggunaan bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi Majlis yang termaktub dalam peraturan-perturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat.

Kata Kunci: Parlimen Malaysia; Bahasa Rasmi; Hansard Malaysia; Penukaran kod; Pendekatan berpandukan korpus

Code-Switching in The Malaysian Hansard Corpus: A Corpus-Based Approach

ABSTRACT

The Malaysian Rules of the House of Representatives Council are the laws pertaining to rules and regulations in the Malaysian Parliament. Regulation 8 of the Rules of the House of Representatives Council (*Peraturan-Peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat*), the Parliament of Malaysia pursuant to Article 62 (1) provides that "The Official Language of the Council is bahasa Melayu, but the speaker may authorize the use of English". However, recent report from a newspaper suggested that the status of bahasa Melayu as an official language of the parliament is being neglected as such some parliament members have been reported of using English blatantly during the parliamentary debate. Thus, this study aims to identify the trend of English language usage in Parliament 13 of the House of Representatives. The data used were codeswitching of Malay and English languages in 224 files of the Malaysian Hansard Corpus of Parliament 13. The present paper illustrates the use of the corpus-based approach to determine the frequency of English words used in the Malaysian Hansard Corpus. The results revealed that there is an increase in the usage of English words from the first to the fourth quarters. This finding also proposes that English is gaining more attention among the parliamentary members as a medium to express ideas in the Malaysian parliament which statement contradicts the law stating bahasa Melayu as the official language of the Malaysian parliament. Information gained from this study will help to provide insight on whether the claim that the status of bahasa Melayu as the official language of the Malaysian parliament is true or otherwise.

Keywords: Malaysian Parliament; Official language; Malaysian Hansard; Code-switching; Corpus-based approach

PENGENALAN

Abdul Halim (2012), seperti yang disebutkan oleh Numan dan Carter (2001, p.275), mendefinisikan fenomena penukaran kod sebagai "satu fenomena penukaran daripada satu bahasa ke bahasa yang lain dalam wacana yang sama". Dalam kata lain, penukaran kod ialah amalan bertukar dan mencampurkan bahasa ketika berkomunikasi. Istilah ini juga sering dikaitkan dengan istilah-istilah yang mempunyai maksud yang hampir serupa seperti percampuran kod (code mixing), peralihan kod (code shifting), bahasa rojak dan bahasa campur. Menurut Wardhaugh (1998) penukaran kod adalah "*a strategy of using two or more languages in the same utterance*". Dengan kata lain, penukaran kod adalah kaedah komunikasi yang melibatkan dua bahasa atau lebih dalam satu ujaran. Menurut Gumperz (1982), "penukaran kod dalam komunikasi membawa maksud penyambungan dua sistem atau subsistem nahu yang berbeza dalam satu ujaran yang

sama". Sehubungan dengan itu, penukaran kod adalah penggunaan bahasa yang berbeza dalam satu ayat atau ujaran yang sama.

Dalam konteks masyarakat Malaysia yang berbilang kaum, fenomena penukaran kod dan kedwibahasaan merupakan suatu perkara yang tidak asing lagi. Fenomena ini telah menjadi kebiasaan yang diamalkan oleh masyarakat di Malaysia. Jika diperhatikan pada hari ini, semakin hari semakin ramai rakyat Malaysia yang mempelajari lebih daripada satu bahasa. Amalan ini seakan-akan telah menjadi satu pola yang popular dalam kalangan rakyat Malaysia. Kehadiran bahasa yang berbentuk sedemikian sudah tidak dapat dibendung lagi kerana pada realitinya, masyarakat kita adalah masyarakat majmuk yang mempunyai kemahiran dwibahasa. Setiap rakyat Malaysia pada kebiasaannya mampu bertutur tidak kurang daripada dua bahasa. Fenomena bahasa dalam kalangan masyarakat majmuk di Malaysia ini dipengaruhi oleh banyak faktor, termasuklah hiburan, pendidikan, teknologi, sosial dan politik.

Dalam pada itu, amalan penukaran kod ini bukan sahaja popular dalam kalangan rakyat, malah turut mendapat perhatian daripada golongan badan perundangan, wakil rakyat dan ahli-ahli parlimen. Bahkan, Perkara 152, Perlembagaan Persekutuan, memperuntukkan bahasa kebangsaan di Malaysia ialah bahasa Melayu (Sukaimi 2018). Lantaran itu, bahasa Melayu haruslah menjadi bahasa utama yang digunakan oleh rakyat Malaysia berbanding bahasa-bahasa lain, lebih-lebih lagi dalam kalangan ahli-ahli parlimen. Namun, terdapat laporan akhbar berjudul *Bahasa Melayu yang Layu di Parlimen* (Jamhari 2017) yang menyatakan bahawa penggunaan bahasa Melayu di parlimen sudah 'layu' dan bahasa Inggeris seakan-akan lebih popular dalam kalangan ahli parlimen. Segelintir ahli parlimen Malaysia hari ini menggunakan bahasa Inggeris secara sewenang-wenangnya dalam majlis rasmi seperti sidang parlimen. Keadaan ini jelas menunjukkan bahawa meskipun termaktub dasar penguatkuasaan penggunaan bahasa Melayu di parlimen, iaitu "Bahasa Rasmi Majlis ialah Bahasa Malaysia tetapi Bahasa Inggeris boleh digunakan dengan kebenaran Tuan Yang di-Pertua." (Portal Rasmi Parlimen Malaysia 2021), namun dari segi pelaksanaannya masih terdapat ruang untuk diperbaik.

INSTITUSI PARLIMEN DI MALAYSIA DAN PENGGUNAAN BAHASA DALAM SIDANG PARLIMEN

Parlimen ialah institusi perundangan tertinggi di dalam negara yang menggubal undang-undang Parlimen Malaysia. Secara amnya, Parlimen terdiri daripada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, Dewan Negara dan Dewan Rakyat. Ketiga-tiga institusi ini bertindak sebagai satu kuasa dalam menggubal polisi dan undang-undang di Malaysia. Dewan Negara merupakan senat atau dewan perwakilan rakyat yang tertinggi bagi Persekutuan Malaysia. Dewan Negara, terdiri daripada 70 ahli bergelar senator, yang 26 daripadanya dipilih melalui pengundian oleh negeri dengan dua senator setiap negeri di Persekutuan; dan 44 ahli lagi dilantik dan dipilih oleh Yang di Pertuan Agong. Peranan yang dimainkan oleh Dewan Negara ialah meluluskan rang undang-undang yang dicadangkan oleh Dewan Rakyat. Selain itu, Dewan Negara juga mempunyai kuasa untuk meminda Perlembagaan Persekutuan dengan kelebihan majoriti suara dua per tiga (Portal Rasmi Parlimen Malaysia, 2021).

Dewan Rakyat merupakan salah satu daripada dua dewan dalam Parlimen Malaysia. Persidangan Dewan Rakyat telah dirasmikan buat pertama kalinya pada 11 September 1959. Kesemua rang undang-undang hendaklah diluluskan oleh kedua-dua parlimen, iaitu Dewan Negara dan Dewan Rakyat sebelum mendapat perkenan daripada Yang Di Pertuan Agong (Portal Rasmi Parlimen Malaysia, 2021). Dalam pada itu, Hansard Malaysia merupakan laporan atau penyata rasmi di dalam persidangan parlimen. Perbahasan di dalam Hansard Malaysia ini adalah

dalam bentuk laporan verbatim. Dalam kata lain, Hansard yang berasal daripada nama rakyat Britain bernama Thomas Curson Hansard ini (Vice, 2014), mengandungi percakapan, perbincangan dan persidangan mengenai perkara-perkara yang berkaitan dengan pemerintahan di sesebuah negara, dan dalam konteks kajian ini adalah di negara Malaysia.

Peraturan 8 dalam Peraturan-Peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat, Parlimen Malaysia pada cetakan ke-13 yang digubal oleh Dewan Rakyat menurut Perkara 62(1) Perlembagaan Persekutuan dalam subperkara Bahasa Rasmi memperuntukkan bahawa “Bahasa rasmi Majlis ialah bahasa Malaysia tetapi Tuan Yang di-Pertua boleh membenarkan penggunaan Bahasa Inggeris”. Hal ini secara tidak langsung menunjukkan bahawa bahasa Melayu mempunyai status yang sangat tinggi di dalam Dewan Rakyat. Dalam kata lain, penggunaan bahasa Melayu adalah perkara rasmi dalam persidangan-persidangan parlimen. Dalam penghakiman kes Merdeka University Bhd. v. Government of Malaysia di peringkat Mahkamah Tinggi, yang telah diputuskan oleh Hakim Eusoffe Abdooleader pada 7 November 1981, ‘urusan rasmi’ membawa maksud tindakan oleh sesuatu pihak berkuasa berkanun yang menjalankan kuasa yang diberikan kepadanya melalui peruntukan undang-undang Persekutuan atau undang-undang negeri (Fatihah, 2017).

Takrifan ini sejajar dengan peruntukan Perkara 152(6) yang menyebut: ‘Maksud rasmi’ membawa erti apa-apa maksud kerajaan, sama ada Kerajaan Persekutuan atau Kerajaan Negeri, dan termasuklah apa-apa maksud sesuatu pihak berkuasa awam. Dalam kata lain, bahasa Melayu wajib dipakai oleh ahli-ahli Dewan Rakyat, sama ada daripada pihak kerajaan mahupun pihak pembangkang. Kelonggaran diberikan oleh Yang di-Pertua untuk menggunakan bahasa Inggeris haruslah didahului dengan ungkapan seperti “Dengan izin Tuan Speaker”. Kelonggaran ini diberikan atas sebab-sebab tertentu dan salah satunya ialah berkait rapat dengan sejarah penubuhan negara Malaysia sendiri.

Kemasukan orang British ke dalam pemerintahan orang Melayu pada era penjajahan mereka di Tanah Melayu secara tidak langsung memberikan kesan terhadap penggunaan bahasa Melayu di parlimen. Menurut Bharuddin & Raja Hishamuddin (2008), Perjanjian Pangkor pada 20 Januari 1874 menandakan permulaan rasmi pengaruh barat terhadap pengamalan sistem berparlimen dalam badan perundangan di Malaysia. Pengaruh ini tersebar luas melalui campur tangan Inggeris dalam politik dan sistem pentadbiran di Tanah Melayu. Apabila bersidang, orang-orang British yang tidak fasih berbahasa Melayu ini terpaksa meminta izin untuk menggunakan bahasa Inggeris untuk berhujah. Selepas 60 tahun daripada era penjajahan British, bahasa Melayu masih kekal menjadi bahasa rasmi Malaysia, khususnya di parlimen.

Sungguhpun begitu, terdapat beberapa akhbar yang menyentuh perihal status bahasa Melayu di parlimen. Misalnya, nukilan Fatihah Jamhari (2017) di akhbar Utusan Melayu berjudul “Bahasa Melayu yang Layu”.

Dalam rencana tersebut, penulis ada menyebut:

Malangnya, acap kali dapat kita dengar bahawa ramai ahli Dewan Rakyat yang lebih gemar menggunakan bahasa Inggeris di Parlimen terutama apabila mereka menanyakan soalan lisan. Tren ini sangat membimbangkan kerana setelah hampir 60 tahun merdeka, ahli-ahli Parlimen kita masih tidak menghormati identiti kebangsaan yang diperuntukkan dalam Perlembagaan Persekutuan.

(Jamhari, 2017, p. 16)

Dalam era teknologi maklumat yang berkembang pesat dari hari ke hari, sememangnya tidak dapat dinafikan bahawa penggunaan bahasa Inggeris yang menjadi *Lingua Franca* masa kini sering mendapat perhatian daripada segenap golongan masyarakat. Hal ini adalah rentetan daripada peranan signifikan bahasa Inggeris pada peringkat antarabangsa yang mempengaruhi tahap keberkesanan kemahiran insaniah dalam konteks era globalisasi masa kini (Yaacob et al. 2017). Walau bagaimanapun, tidak disangkal bahawa isu yang diketengahkan oleh penulis dalam rencana di atas tidak boleh dipandang enteng. Hal ini adalah mustahak kerana penggunaan bahasa Inggeris secara bebas dan sesuka hati dalam parlimen ini bertentangan dengan akta dalam Peraturan-Peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat yang memperuntukkan penggunaan Bahasa Malaysia sebagai bahasa rasmi dalam parlimen

Isu yang dihadapi oleh parlimen Malaysia turut dihadapi oleh negara-negara luar yang memilih untuk menggunakan bahasa kebangsaan dalam persidangan parlimen, meskipun pernah dijajah oleh Inggeris. Salah satu daripada negara tersebut ialah Tanzania. Pada tahun 1962, iaitu selepas setahun pengisytiharan kemerdekaan negara Tanzania daripada penjajahan British, bekas presiden Tanzania, Nyerere segera mengisytiharkan bahasa kebangsaan mereka, iaitu Swahili menjadi bahasa rasmi negara Tanzania (Quarshie, 2014). Dalam erti kata yang lain, bahasa Swahili sudah mula digunakan di dalam parlimen pada tahun 1962. Walau bagaimanapun, penggunaan bahasa Inggeris adalah dibenarkan di dalam persidangan parlimen negara Tanzania. Pengkaji turut mendapati fenomena kontak bahasa yang acapkali berlaku melibatkan beberapa bentuk perubahan penggunaan bahasa yang silih berganti antara bahasa Swahili dan bahasa Inggeris di perbahasan parlimen. Walau bagaimanapun, perkara ini bersifat paradoks apabila dokumentasi perbahasan parlimen ini dilakukan menggunakan bahasa Inggeris (Dzahene-Quarshie, 2011).

PENDEKATAN LINGUISTIK KORPUS DALAM KAJIAN PENUKARAN KOD

Menurut Poplack (1980, hlm. 58), penukaran kod adalah pertukaran yang berlaku pada pertuturan bahasa, sama ada pada peringkat kata atau intraayat (*intrasentential*), peringkat antara ayat (*intersentential*) atau penukaran tempelan di peringkat ujaran, seperti yang kerap dilakukan oleh penutur dwibahasa yang fasih. Teori ini secara tidak langsung telah mengkategorikan penukaran kod kepada tiga jenis dan pengkategorian ini sedikit sebanyak membantu dalam pengiraan bilangan penukaran kod serta penganalisan data penukaran kod dalam sesebuah korpus. Oleh itu, berdasarkan model teori ini, pengkaji akan menganalisis data penukaran kod yang terdapat dalam teks parlimen.

Menurut teori penukaran kod oleh Poplack (1980) ini lagi, kekangan morfem bebas (*Free Morpheme Constraint*) mencadangkan bahawa penukaran kod menjadi nyata serta mematuhi peraturan nahu apabila terdapat penggunaan struktur penukaran ayat yang sebanding dan seimbang antara bahasa pertama dengan bahasa kedua. Teori ini turut digunakan oleh Martiana (2013) yang mengkaji pola penukaran kod berserta jenis-jenis dan fungsi-fungsi penukaran kod dalam dua novel Indonesia. Dalam kajian ini, kekerapan serta pola penukaran kod dianalisis dan dibincangkan dengan lebih lanjut mengenai perkaitan dan makna berdasarkan teks novel-novel yang dikaji. Dapatan kajian menunjukkan ketiga-tiga jenis penukaran kod yang dicadangkan oleh Poplack (1980) hadir dalam novel-novel tersebut. Selain itu, kajian oleh Koban (2013) turut mengaplikasikan teori yang sama. Teori penukaran kod oleh Poplack (1980) ini digunakan bagi mengkaji bentuk-bentuk penukaran kod yang dituturkan oleh penutur dwibahasa yang menggunakan bahasa Turki dan bahasa Inggeris. Dapatan kajian menunjukkan penukaran kod intraayat hadir lebih banyak berbanding interayat.

Terdapat juga kajian-kajian lepas berkenaan penukaran kod dilakukan dengan pelbagai pendekatan penyelidikan dan tiap satunya mempunyai kekuatan tersendiri. Contohnya, kajian menggunakan pendekatan kuantitatif, instrumen penyelidikan adalah berbentuk soal selidik yang dapat disebarluaskan kepada jumlah responden yang ramai. Kajian Argellan S, Ali Mohammed L., dan Krishnansamy N. (2019) contohnya, menggunakan kaedah soal selidik yang dijawab oleh 40 orang responden bagi menerangkan fenomena penukaran kod dalam kelas bahasa Inggeris pada peringkat pengajian tinggi. Selain pendekatan kuantitatif, terdapat juga beberapa kajian yang menggunakan pendekatan kualitatif untuk mengkaji penukaran kod. Antaranya melalui catatan pemerhatian perbualan secara alamiah (Ramiaida et al., 2018), (Marlyna et al., 2016), teks analisis (Yunisrina et al., 2020), dan gabungan kaedah seperti wawancara dan merekod perbualan alamiah (Mujahid et al., 2020). Ada juga kajian menggabungkan kedua-dua pendekatan kuantitatif dan kualitatif seperti kajian oleh Kamisah Ariffin dan Misyana Susanti Husin (2011) yang menggunakan kaedah soal selidik dan wawancara; dan kajian oleh W.Quin Yow dan Ferninda Patricia (2015) yang menggunakan rakaman video selama 15 jam, soal selidik dan pemerhatian.

Pendekatan kaedah linguistik korpus menggunakan korpus yang besar untuk analisis adalah lebih menyeluruh dan efektif. Data korpus ialah kumpulan data bahasa yang boleh dibaca dalam bentuk elektronik dalam jumlah banyak. Jumlah data yang banyak ini boleh dijadikan keterwakilan sesuatu bahasa dalam menguji sebarang teori, hipotesis atau model.

Terdapat beberapa kelebihan penggunaan data korpus yang boleh menjadi manfaat yang besar kepada sesuatu kajian termasuklah membantu mencari pola atau penggunaan sebenar penukaran kod. Hal ini membolehkan kajian terhadap penukaran kod boleh dilakukan dalam skop yang lebih luas. Selain itu, penggunaan data korpus boleh digunakan untuk menguji teori dan hipotesis; dalam skop kajian ini, data korpus boleh dimanfaatkan untuk menguji teori penukaran kod oleh Baker dan Jones (1998). Penggunaan data korpus juga mampu memberikan penggunaan penukaran kod yang menjadi kebiasaan dengan konteks sebenar. Tambahan pula, data korpus juga boleh memberikan statistik sebagai bukti tekstual untuk kegunaan sains sosial dan wacana kemanusiaan.

Menurut Biber (1998) korpus linguistik adalah kaedah kajian berbentuk empirikal yang membantu dalam kajian variasi bahasa dan kegunaannya. Selain itu, korpus linguistik juga adalah satu kaedah atau metodologi untuk mengkaji penggunaan bahasa. Kaedah yang berbentuk empirik ini mengkaji sesuatu yang benar-benar dipertuturkan oleh manusia daripada membuat kesimpulan atau hipotesis mudah berdasarkan bahasa jangkaan dan rekaan semata-mata. Selain itu, kaedah linguistik korpus juga mengaplikasikan komputer dan teknologi yang membolehkan data bahasa disusun atur serta dimanipulasi dengan lebih mudah dan efisien berbanding data bahasa yang berbentuk cetakan (Gries, 2009). Kaedah seperti ini bukan sahaja dapat menjimatkan penggunaan kertas dan menyelamatkan pokok, tetapi juga boleh mempercepat kerja dengan kemudahan peralatan analisis yang dimiliki oleh perisian computer. Alatan perisian linguistik korpus ini mampu memberikan maklumat dan data mengenai sesuatu korpus atau teks dalam pelbagai cara. Alatan ini juga mampu memilih dan mengasingkan maklumat mengikut keperluan kajian.

Terdapat beberapa pengkaji yang melakukan kajian teks parliment termasuklah Häussler (2016), Tan (2017), Willis (2017, 2018), Jamaluddin (2018, 2019), Nor Fariza et al. (2019), Norsimah et al. (2019), Anis Nadiah et al. (2021) dan Imran (2021). Kajian ini pula ingin menjawab soalan berkaitan pola penggunaan penukaran kod dalam teks parliment 13. Lantaran itu, penggunaan pendekatan linguistik korpus adalah yang terbaik untuk menganalisis trend penggunaan bahasa yang melibatkan penukaran kod dalam kalangan ahli-ahli politik di dalam Dewan Rakyat.

METODOLOGI KAJIAN

Dalam melaksanakan kajian ini enam langkah telah dikenal pasti, seperti yang dipaparkan dalam Rajah 1 yang berikut:

RAJAH 1. Langkah-Langkah dalam Metodologi Kajian

Kajian ini menggunakan pendekatan kulturonomic, dengan kerangka model penukaran kod oleh Poplack (1980) dan definisi oleh Baker dan Jones (1998) untuk melakukan proses pengkategorian dan analisis data pertukaran kod dari teks parliment Malaysia selama 5 tahun. Menurut Jamaluddin (2019), pendekatan kulturonomic merupakan kaedah kuantitatif yang dimiliki oleh sesuatu alatan atau perisian untuk menukar corak budaya kepada data empirik. Pendekatan yang bersifat kulturonomic ini mampu memperlihatkan pola penukaran kod dalam teks parliment Korpus Hansard Malaysia khususnya pola penukaran kod dalam ruang lingkup masa selama hampir 5 tahun, iaitu daripada tahun 2013 hingga tahun 2017. Idea Poplack (1980) mengenai kekangan morfem bebas (*Free Morpheme Constraint*) mencadangkan bahawa penukaran kod menjadi jelas serta mematuhi peraturan nahu apabila terdapat penggunaan struktur penukaran ayat yang sekata dan seimbang antara bahasa pertama dengan bahasa kedua. Fenomena penukaran kod ini terjadi apabila berlakunya kehadiran dua sistem tatabahasa dalam satu ujaran atau ayat.

Perlu dijelaskan bahawa pembinaan sesuatu korpus adalah bergantung kepada tujuan kajian. Oleh itu, setiap korpus yang sedia ada adalah tertakhluk kepada matlamat pembinaannya dan tidak bersifat sewenang-wenang semata-mata. Dalam sesetengah keadaan yang melibatkan kajian yang spesifik, seseorang pengkaji perlu membina satu korpus yang tersendiri bagi memenuhi skop dan kehendak sesuatu kajian. Korpus yang digunakan dalam kajian ini telah dibina untuk meneliti penukaran kod dalam teks parliment Malaysia dan menganalisis sama ada pola penukaran tersebut menepati kehendak akta parliment yang mewajibkan ahli parliment untuk berbahasa Melayu apabila berhujah. Terdapat beberapa kriteria utama yang digariskan oleh

McEnery et al. (2006) dalam sesuatu pembinaan korpus. Antaranya termasuklah saiz korpus, darjah keterwakilan, sampel dan keseimbangan, pengambilan data, anotasi dan penandaan, dan isu-isu linguistik yang lain, seperti multilingual dan korpus multimodal. Kriteria-kriteria ini sangat penting dalam memastikan korpus yang dibina itu mampu memberi bukti serta membantu pengkaji mengesahkan sebarang hipotesis terhadap sesuatu kajian. Kriteria-kriteria ini juga boleh dijadikan sebagai satu nilai tambah kepada aspek keesahan dan kebolehpercayaan kajian.

Seterusnya, terdapat beberapa alatan yang digunakan dalam menjalankan proses pengumpulan, pembersihan, penjanaan serta penganalisan data kajian. Alatan-alatan tersebut termasuklah ABBY FineReader 10, Antconc 3.4.4, Python 2.7.14, Microsoft Excel dan WordSmith Tools versi 5.0. Kesemua alatan ini mempunyai fungsi tersendiri yang digunakan pada peringkat metodologi yang berbeza. Pertama, perisian ABBY FineReader 10 ini berkebolehan untuk menukar dokumen berbentuk gambar kepada bentuk elektronik atau digital. Proses ini adalah signifikan kepada kajian kerana pengubahan format atau bentuk ini membolehkan penyelidik menyunting sebarang dokumen yang disimpan dalam format gambar. Dalam konteks kajian ini pula, *ABBY FineReader 10* digunakan untuk menukar format daripada *Portable Document Format* atau format dokumen mudah alih kepada format *Words (doc.)* yang seterusnya membolehkan penyelidik menyunting data yang berbentuk elektronik.

Perisian seterusnya ialah *Antconc 3.4.4* yang merupakan sejenis perisian konkordans yang mempunyai peranan yang sangat signifikan dalam mengira, mengkategorikan, menyenaraikan dan menganalisis data besar berbentuk korpus yang mengandungi ribuan hingga jutaan data bahasa yang berbentuk digital. Dengan kata lain, perisian ini membolehkan pengiraan, analisis dan penyusunan data dilakukan dalam masa yang singkat. Perisian ketiga ialah *Wordsmith 5.0* yang mempunyai fungsi konkordans, senarai kekerapan kata dan senarai kata kunci (Scott 2008). Perisian ini mempunyai fungsi yang hampir sama dengan *Antconc 3.4.4* dengan tambahan beberapa fungsi lain seperti pengiraan jumlah token (*tokens; running words*), pengkategorian jenis perkataan (*types*), nisbah token dan jenis perkataan (*type/token ratio*) dan penentuan purata panjang perkataan (*mean word length*). Dalam kajian ini, perisian ini memainkan peranan dalam mengenal pasti serta menyenaraikan perkataan dan ayat yang memuatkan penukaran kod.

Perisian yang keempat ialah Python 2.7.14, iaitu perisian pemprogaman bahasa yang berkeupayaan tinggi dan efisien dalam mengendalikan data bahasa digital. Untuk kajian ini, perisian Python telah digunakan untuk memisahkan serta menyenaraikan kesemua ayat yang terdapat dalam teks parlimen menggunakan *sentence tokenizer*, yang berfungsi mencari dan meneliti senarai ayat yang terdapat dalam sesuatu teks. Perisian ini membantu penganalisan data dan pola pertukaran kod dilakukan dalam tempoh yang singkat.

Kajian ini turut menggunakan perisian *Microsoft Excel* dalam penganalisan data kajian, khasnya fungsi VLOOKUP untuk mencari dan mengenal pasti perkataan-perkataan bahasa Inggeris yang terdapat dalam ayat-ayat bahasa Melayu. Kemudian fungsi SUM untuk mencari jumlah nilai yang terdapat dalam sel lajur atau baris, diikuti fungsi SUMIF untuk mengira jumlah nilai dalam sel lajur atau baris secara bersyarat. Akhirnya, fungsi SUM( ) / COUNT( ) digunakan untuk membahagikan jumlah sel dengan sel yang dipilih oleh pengkaji. Langkah ini diaplikasikan oleh pengkaji untuk mengira peratusan jumlah perkataan bahasa Melayu dan bahasa Inggeris dalam teks parlimen.

DAPATAN KAJIAN

Berdasarkan data yang dianalisis, dapatan kajian menunjukkan terdapat pola peningkatan dalam penukaran kod dalam Korpus Hansard Malaysia. Dalam kajian ini, teori Poplack (1980) telah digunakan untuk mengklasifikasikan dan menjelaskan data penukaran kod yang terdapat dalam teks Parlimen. Analisis pertama dilakukan ialah analisis penjanaan perkataan bahasa Inggeris. Analisis ini dilakukan untuk menyenaraikan kesemua perkataan bahasa Inggeris bagi memudahkan pengkaji untuk mengenal pasti penukaran kod daripada bahasa Melayu ke bahasa Inggeris yang terdapat dalam Korpus Hansard Malaysia. Senarai kekerapan kata juga mampu memberikan maklumat kepada pengkaji mengenai trend penggunaan bahasa Inggeris dan seterusnya mengenal pasti trend penggunaan penukaran kod dalam perbahasan di Dewan Rakyat. Bowker dan Pearson (2002) berpendapat bahawa senarai kekerapan kata boleh digunakan untuk mencari kelompok kata yang berkaitan atau lemma dalam sesebuah korpus. Senarai perkataan bahasa Inggeris ini dijana dengan menjadikan Korpus DBP-UKM 5 juta sebagai korpus bandingan untuk mendapatkan keseluruhan jenis perkataan bahasa Inggeris yang digunakan dalam Parlimen 13, Dewan Rakyat, Hansard Malaysia beserta kekerapan perkataan.

Jumlah perkataan bahasa Inggeris yang diperoleh adalah sebanyak 15,680 perkataan bagi keempat-empat penggal. Jadual 1 yang berikut menunjukkan sebahagian daripada senarai perkataan bahasa Inggeris yang diperoleh menggunakan analisis senarai kata kunci atau *Keyword List*.

JADUAL 1. Senarai Perkataan Bahasa Inggeris

Penggal 1	Penggal 2	Penggal 3	Penggal 4
the	the	the	the
I	of	a	a
of	i	act	of
say	to	to	is
to	you	is	point
you	is	I	I
and	and	and	you
is	so	you	and
so	in	see	so
in	it	so	in

Senarai perkataan bahasa Inggeris ini dijana dengan menjadikan Korpus DBP-UKM 5 juta sebagai korpus bandingan.

Seterusnya, pengkaji telah melakukan analisis bilangan perkataan bahasa Inggeris. Analisis ini dilakukan bagi mengenal pasti jumlah perkataan bahasa Inggeris yang terdapat dalam teks parlimen 13. Kemudian, kesemua perkataan bahasa Inggeris ini dibahagikan dengan jumlah token bagi setiap penggal untuk mendapatkan purata perkataan bahasa Inggeris:

$$\text{Perkataan BI} = \text{Purata Perkataan BI}$$

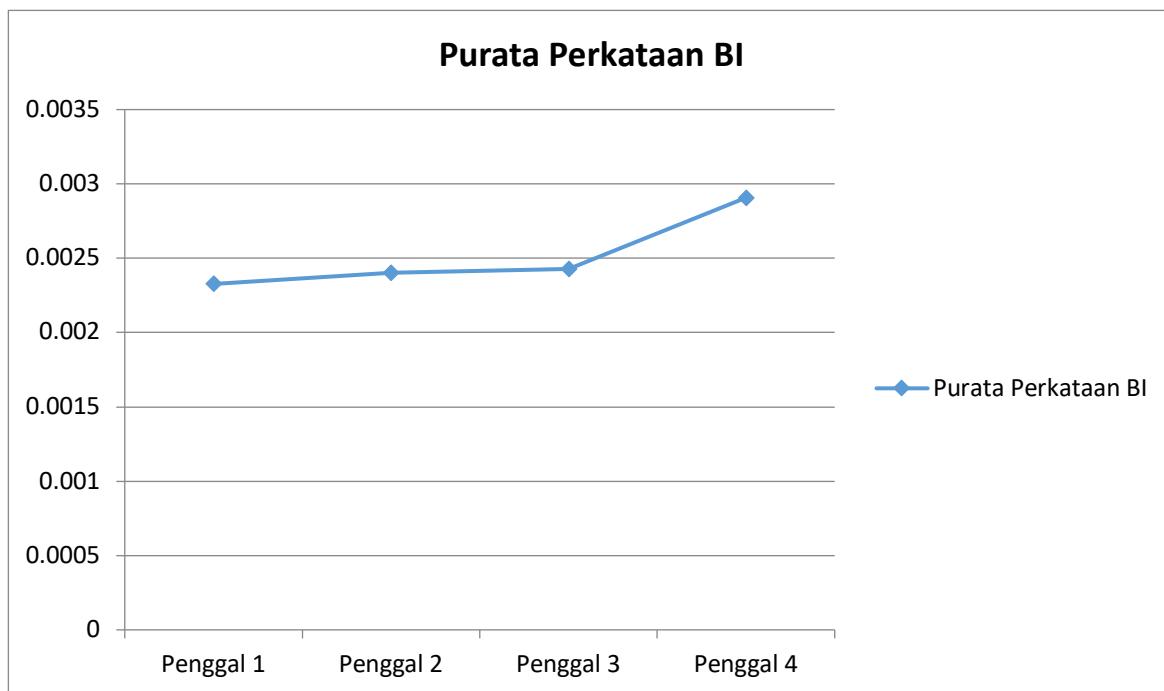
Jumlah Token dalam Penggal

Dalam kajian ini, penjanaan bilangan perkataan bahasa Inggeris ini telah dibuat mengikut Penggal 1, penggal 2, Penggal 3, dan Penggal 4. Jadual 2 adalah dapatan kajian berdasarkan jumlah penggunaan perkataan bahasa Inggeris yang diperoleh daripada analisis *keyword list* menggunakan AntConc.

JADUAL 2. Penggunaan Perkataan Bahasa Inggeris dalam Teks Parlimen 13

Penggal	1	2	3	4
EK/TT	0.002327	0.002402	0.002427	0.002907

Data dalam Jadual 2 telah direpresentasikan ke Rajah 2 seperti berikut bagi menunjukkan secara visual dengan lebih jelas akan trend meningkat bagi purata perkataan bahasa Inggeris dalam Parlimen 13.

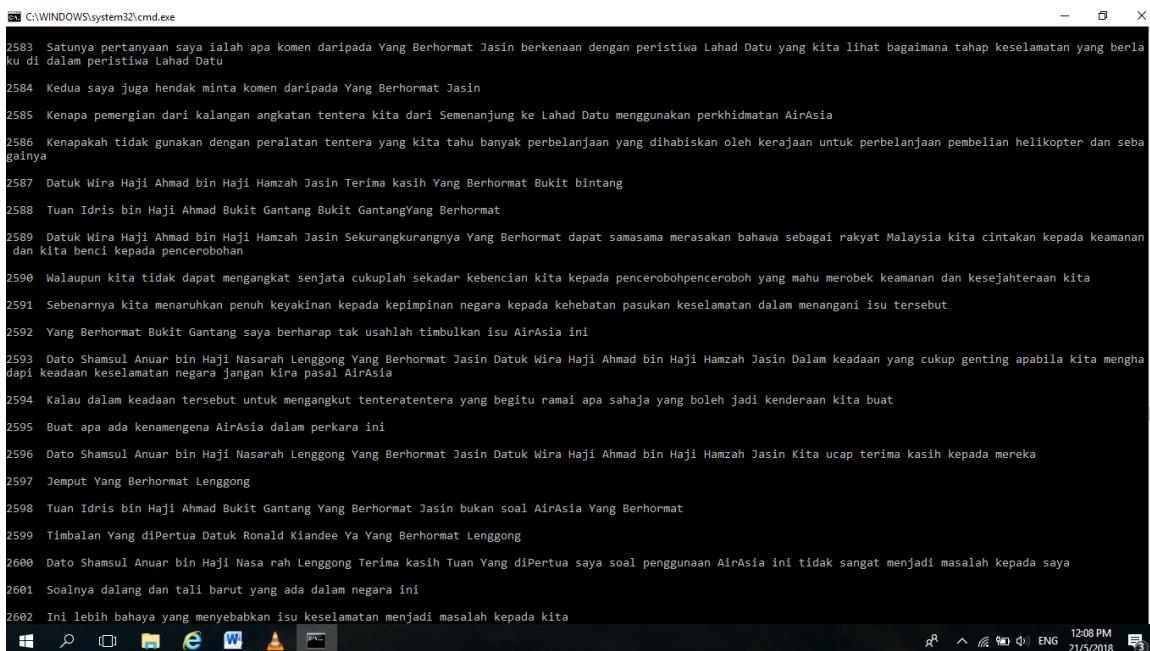

RAJAH 2. Purata Penggunaan perkataan BI

Rajah 2 di atas menunjukkan data jumlah purata perkataan bahasa Inggeris atau *English Keywords* dibahagikan dengan jumlah token atau *Total Token* untuk mendapatkan purata penggunaan perkataan bahasa Inggeris berbanding dengan jumlah jenis perkataan yang terdapat di dalam teks parlimen. Maklumat ini kemudian direpresentasikan dalam bentuk rajah Ngram mengikut penggal 1, 2, 3 dan 4. Purata penggunaan kata kunci bahasa Inggeris pada penggal 1 mencatatkan dapatan yang paling rendah, iaitu 0.002327 diikuti pula penggal 2, iaitu 0.002402. Penggal 3 pula mencatatkan 0.002427, manakala purata penggal 4 ialah sebanyak 0.002907. Berdasarkan dapatan kajian yang diperoleh, penyelidik mendapati terdapat sedikit peningkatan dalam penggunaan perkataan bahasa Inggeris dari Penggal 1 hingga Penggal 4.

Analisis seterusnya dilakukan bagi mengenal pasti penukaran kod dalam ayat. Bagi memecahkan serta menyenaraikan ayat dalam teks, pecahan ayat dilakukan menggunakan perisian Python 2.7.14. Perisian ini mampu memisahkan dan menyenaraikan semua ayat yang terdapat dalam satu fail. Selain itu, perisian Python 2.7.14 juga mampu mengenal pasti serta mengira semua ayat yang terdapat dalam teks.

Berikut adalah Rajah 3 yang menunjukkan proses memisah dan menyenaraikan ayat dalam teks oleh Python 2.7.14:


```
C:\WINDOWS\system32\cmd.exe
2583 Satunya pertanyaan saya ialah apa komen daripada Yang Berhormat Jasin berkenaan dengan peristiwa Lahad Datu yang kita lihat bagaimana tahap keselamatan yang berlaku di dalam peristiwa Lahad Datu
2584 Kedua saya juga hendak minta komen daripada Yang Berhormat Jasin
2585 Kenapa pemergian dari kalangan angkatan tentera kita dari Semenanjung ke Lahad Datu menggunakan perkhidmatan AirAsia
2586 Kenapakah tidak gunakan dengan peralatan tentera yang kita tahu banyak perbelanjaan yang dihabiskan oleh kerajaan untuk perbelanjaan pembelian helikopter dan sebagainya
2587 Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah Jasin Terima kasih Yang Berhormat Bukit bintang
2588 Tuan Idris bin Haji Ahmad Bukit Gantang Bukit GantangYang Berhormat
2589 Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah Jasin Sekurangkurangnya Yang Berhormat dapat samasama merasakan bahawa sebagai rakyat Malaysia kita cintakan kepada keamanan dan kita benci kepada pencerobohan
2590 Walaupun kita tidak dapat mengangkat senjata cukuplah sekadar kebencian kita kepada pencerobohpenceroboh yang mahu merobek keamanan dan kesejahteraan kita
2591 Sebenarnya kita menaruhkan penuh keyakinan kepada kepimpinan negara kepada kehebatan pasukan keselamatan dalam menangani isu tersebut
2592 Yang Berhormat Bukit Gantang saya berharap tak usahlah timbulkan isu AirAsia ini
2593 Dato Shamsul Anuar bin Haji Nasarah Lenggong Yang Berhormat Jasin Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah Jasin Dalam keadaan yang cukup genting apabila kita menghadapi keadaan keselamatan negara jangan kira pasal AirAsia
2594 Kalau dalam keadaan tersebut untuk mengangut tenteratentera yang begitu ramai apa sahaja yang boleh jadi kenderaan kita buat
2595 Buat apa ada kenamenga AirAsia dalam perkara ini
2596 Dato Shamsul Anuar bin Haji Nasarah Lenggong Yang Berhormat Jasin Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah Jasin Kita ucap terima kasih kepada mereka
2597 Jemput Yang Berhormat Lenggong
2598 Tuan Idris bin Haji Ahmad Bukit Gantang Yang Berhormat Jasin bukan soal AirAsia Yang Berhormat
2599 Timbalan Yang diPertua Datuk Ronald Kiandee Ya Yang Berhormat Lenggong
2600 Dato Shamsul Anuar bin Haji Nasarah Lenggong Terima kasih Tuan Yang diPertua saya soal penggunaan AirAsia ini tidak sangat menjadi masalah kepada saya
2601 Soalnya dalang dan tali barut yang ada dalam negara ini
2602 Ini lebih bahaya yang menyebabkan isu keselamatan menjadi masalah kepada kita
```

RAJAH 3. Senarai ayat-ayat dalam Python 2.7.14

Rajah 3 di atas menunjukkan senarai ayat-ayat yang telah dipisahkan oleh perisian Python 2.7.14. Perisian ini telah dilengkapi dengan *Natural Language Toolkit(NLTK)* yang berfungsi sebagai satu platform penting dalam mengkaji data yang berbentuk bahasa. Program ini mempunyai set dan aspek kebahasaan yang membolehkan bahasa diproses dan dianalisis berdasarkan statistik. Hal ini membolehkan pemprosesan data bahasa dilakukan dalam skala data yang besar dalam masa yang singkat.

Dalam kajian ini, perisian Python 2.7.14 telah digunakan untuk memisahkan teks Parlimen 13 kepada ayat-ayat mengikut penggal seperti berikut.

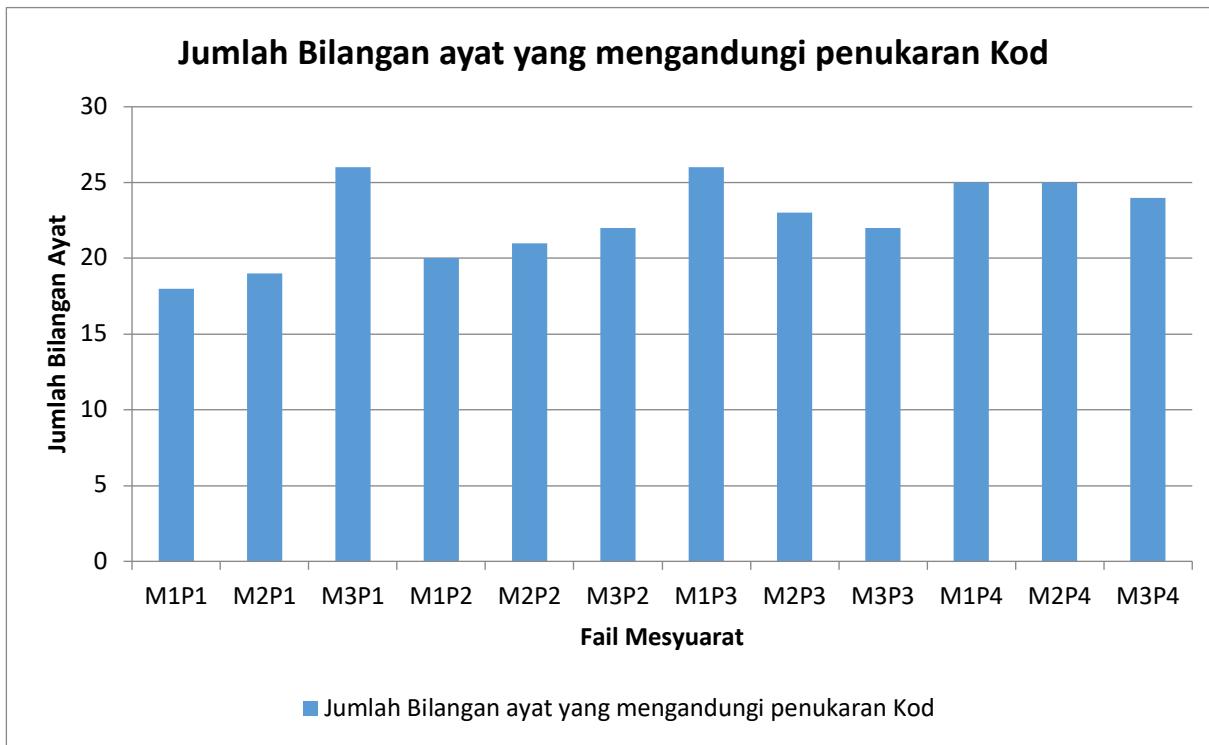
JADUAL 3. Jadual Jumlah Ayat dalam Parlimen 13

Penggal	1	2	3	4
Jumlah Ayat	203586	199553	245632	190148
Jumlah Ayat yang mengandungi penukaran kod	42753	41906	57969	46776

Berdasarkan Jadual 3, dapat dipastikan bahawa jumlah ayat yang paling tinggi adalah dalam Penggal 3, iaitu 245,632 ayat dan seterusnya diikuti oleh penggal 1, iaitu sebanyak 203,586 ayat. Sementara itu, penggal 2 dan penggal 4 masing-masing mencatatkan sebanyak 199,553 ayat dan 190,148 ayat.

Dalam analisis bilangan ayat mengandungi penukaran kod ini pengkaji mencari dan menyenaraikan ayat-ayat yang mempunyai penukaran kod atau perkataan-perkataan bahasa Inggeris dalam setiap ayat teks Parlimen 13. Oleh itu, untuk mengenal pasti jenis penukaran kod dalam teks parlimen, fungsi VLOOKUP dalam Microsoft Excel telah digunakan. VLOOKUP boleh digunakan untuk mencari satu nilai dalam data yang berbentuk senarai atau jadual. Analisis Jumlah Bilangan Ayat yang mengandungi penukaran kod atau perkataan bahasa Inggeris ini dilakukan mengikut mesyuarat yang terdapat di dalam setiap penggal. Parlimen 13 terdiri daripada empat penggal yang mengandungi 12 mesyuarat.

Seterusnya, jumlah penukaran kod Intrasentensial telah divisualkan dalam rajah Ngram yang berikut:

RAJAH 4. Jumlah Bilangan Ayat mengandungi Penukaran Kod

Berdasarkan Rajah 4, dapat dilihat bahawa jumlah dan perkembangan jumlah ayat-ayat yang mengandungi penukaran kod atau perkataan bahasa Inggeris pada setiap mesyuarat dalam Parlimen 13 adalah tidak sekata. pengkaji menggunakan fungsi VLOOKUP untuk mencari perkataan bahasa Inggeris dalam teks parlimen bahasa Melayu untuk mengenal pasti penukaran kod.

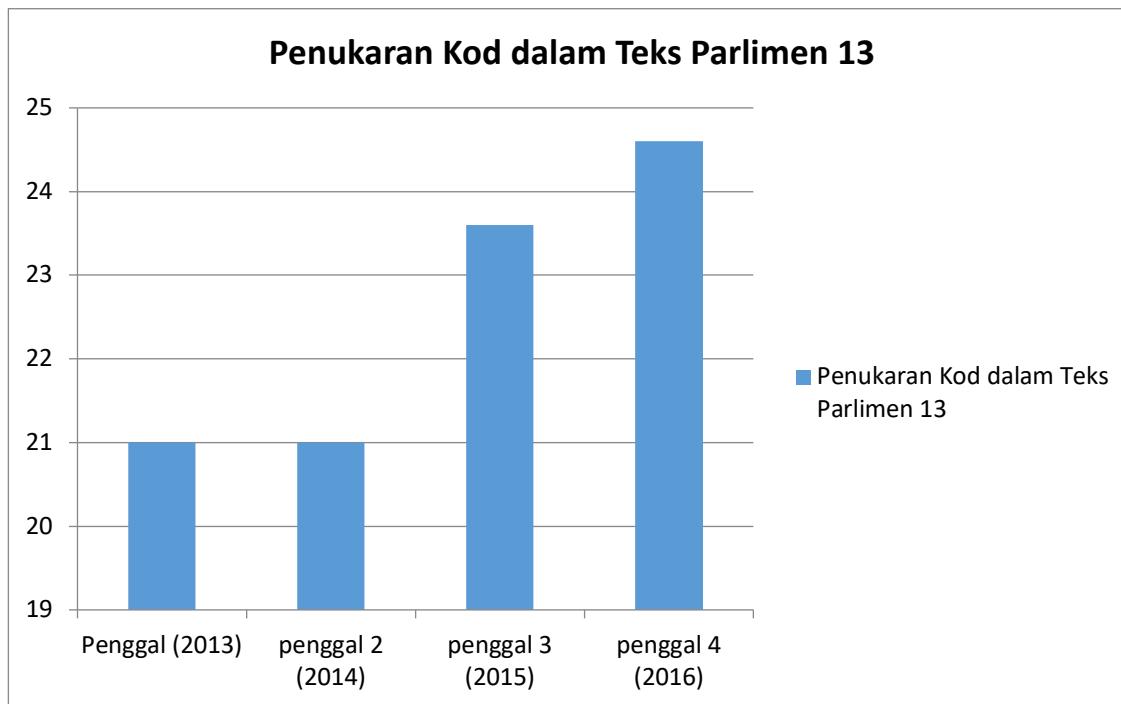
Rajah 5 memaparkan sebahagian daripada dapatan kajian menggunakan fungsi VLOOKUP yang digunakan dalam Microsoft Excel.

	GU	GV	GW	GX	GY	GZ	HA	HB	HC	HD	HE	HF	HG	HH	HI	HJ
33	#N/A															
34	#N/A	#N/A		1	#N/A											
35	#N/A															
36	#N/A															
37	#N/A															
38	#N/A															
39	#N/A	#N/A	#N/A		1	#N/A										
40	#N/A															
41	#N/A															
42	#N/A															
43	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A		1	#N/A									
44	#N/A															
45	#N/A															
46	#N/A															
47	#N/A	#N/A		1	#N/A											
48	#N/A															
49	#N/A															
50	#N/A															
51	#N/A	#N/A		1	#N/A											
52	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A		1	#N/A								
53	#N/A															
54	#N/A															
55	#N/A	1	#N/A													
56	#N/A	#N/A		1	#N/A											

RAJAH 5. Fungsi VLOOKUP Mesyuarat 1, Penggal 1

Rajah 5 menunjukkan fungsi VLOOKUP dalam sebahagian teks Mesyuarat 1, Penggal 1, Parlimen 13. Nilai ‘1’ adalah perkataan-perkataan bahasa Inggeris yang hadir dalam teks berdasarkan senarai perkataan bahasa Inggeris. Tanda ‘#N/A’ pula merujuk kepada perkataan bukan bahasa Inggeris yang hadir dalam teks. Hal ini membolehkan pengkaji dapat mengenal pasti penukaran kod yang berlaku dalam teks Parlimen 13. Pengkaji telah mengkategorikan ayat bahasa Melayu dalam teks Parlimen 13 yang mempunyai perkataan bahasa Inggeris sebagai penukaran kod berdasarkan teori penukaran kod oleh Poplack (1980).

Dalam kajian penukaran kod ini, pengkaji turut mendapati pola penukaran kod dalam teks Parlimen 13 ini selari dengan objektif kajian ini. Kajian pola ini penting kerana kajian seperti ini mampu memberikan analisis yang berbentuk kuantitatif dengan menggunakan data dan korpus yang besar. Rajah 6 merupakan graf Ngram yang memaparkan pola penukaran kod dalam teks Parlimen 13:

RAJAH 6. Pola Penukaran Kod dalam Teks Parlimen 13

Berdasarkan Rajah 6, dapat diperlihatkan adanya peningkatan dalam pola Penukaran Kod dalam teks Parlimen 13. Pada Penggal 1 dan Penggal 2, tahun 2013 dan 2014, peratusan penggunaan penukaran kod dalam teks Parlimen 13 masing-masing adalah sebanyak 21%. Kemudian, pola penukaran kod ini meningkat sebanyak 2.6% pada penggal seterusnya, tahun 2015 menjadi 23.6%. Pada penggal 4 pula, iaitu tahun 2016, penukaran kod dalam teks Parlimen 13 terus meningkat kepada 24.6%.

Peningkatan yang berlaku adalah disebabkan penggunaan bahasa Inggeris dalam teks Parlimen 13 yang semakin meningkat dari penggal ke penggal. Oleh yang demikian, hal ini sedikit sebanyak bercanggah dengan salah satu kenyataan dalam peraturan-peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat, iaitu Peraturan 8 yang memperuntukkan bahasa rasmi parlimen ialah bahasa Melayu. Fenomena yang berlaku menunjukkan bahawa terdapat ahli parlimen yang menggunakan bahasa Inggeris secara berleluasa dan penggunaan bahasa ini dilihat semakin kerap dalam mesyuarat Dewan Rakyat. Kajian ini mendapati penggunaan perkataan bahasa yang paling kerap digunakan ialah perkataan *the*, iaitu kekerapan sebanyak 4,085 pada tahun 2013, 4332 pada tahun 2014, 5816 pada tahun 2015 dan 6171 pada tahun 2016. Meskipun perkataan bahasa Inggeris 'the' merupakan kata fungsi, lambakan serta kekerapan perkataan ini yang semakin meningkat dari tahun ke tahun menunjukkan bahawa terdapat pola peningkatan penggunaan bahasa Inggeris dalam sidang perbahasan di parlimen. Jadual 4 memaparkan contoh penukaran kod yang melibatkan kata kunci bahasa Inggeris *government* dan *interest*.

JADUAL 4. Jadual Contoh Penggunaan Perkataan *Interest* dan *Government*

Perkataan Bahasa Inggeris	Contoh Penggunaan
<i>Government</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kerajaan Persekutuan sebagaimana di bawah Perlembagaan Persekutuan kita Jadual Kesembilan, <i>Local Government</i> adalah terletak di bawah kerajaan negeri. Pelantikan ahli majlis PBT adalah di bawah kerajaan negeri. (2013) • Tindakan ini telah dianggap oleh FIFA sebagai suatu <i>interference from third parties</i> iaitu <i>government</i>. Akibat daripada itu, pada tahun itu FIFA telah menggantung pasukan <i>World Cup Nigeria</i> daripada dapat menjalankan aktiviti. (2013) • Akan tetapi keyakinan itu tidak akan hadir sekiranya kita sendiri kalau pergi ke luar negeri kita <i>run down the government</i>, ataupun mempertikaikan dari segi peruntukan-peruntukan yang ada. (2013) • Dalam pilihan raya yang bebas dan adil juga peranan <i>caretaker government</i>, bagaimana <i>caretaker government</i> itu tidak boleh salah kuasa, buat <i>announcement</i> sewaktu selepas bubar Parlimen. (2013) • Government bank 5.3%. Apa yang saya hendak beritahu, saya hendak ajak Yang Berhormat Kinabatangan berfikir. Kadangkala perbahasan daripada pembangkang ini dia boleh gambarkan macam keadaan ini cukup kelam kabut hanya untuk menunjukkan bahawa kerajaan itu tidak baik. (2013) • Apakah impaknya tentang <i>offshore loan</i> ini atas pemungutan cukai Kerajaan Pusat dan semasa saya meneliti prospektus saya pun terperanjat kerana pada masa pinjaman ini dibuat Malaysia Government. bon dalam pasaran adalah bayar lebih kurang 3.9% <i>interest</i> atas pinjaman yang dipinjam oleh kerajaan negara kita tetapi untuk bon ini Kerajaan Negeri Sarawak akan bayar <i>interest</i> pada kadar yang amat tinggi iaitu lebih kurang 6.628% <i>per annum</i> dan ini merupakan satu <i>interest</i> yang begitu besar yang akan dibayar oleh Kerajaan Negeri Sarawak dan oleh kerana apa yang telah disebutkan bon ini tidak payah di <i>register</i> di <i>Labuan Financial Authority</i>, tidak payah di <i>register</i> dengan <i>Securities Commission of Malaysia</i> maka <i>interest</i> ini yang kena dibayar ini ia merupakan satu keuntungan kepada pemegang bon itu dan adakah cukai akan dikenakan atas <i>interest</i> yang diterima oleh pemegang bon ini. • Ini semua angka daripada <i>government</i>, bukan angka yang kita cipta. • FIFA beranggapan tindakan kerajaan Cameroon itu adalah sah <i>interference from third parties there is government</i>. Cameroon menyebabkan pasukan bola sepak Cameroon digantung. • Ini isunya. Ini ialah masalah <i>local government</i>. dan dia minta <i>local government</i> yang buat pemantauan dan juga dia ambil tindakan. • Saya bangkit isu ini Yang Berhormat Menteri sebab ini akan mengancam <i>freedom of information</i> yang mengamalkan <i>open government</i>, dan <i>transparent government</i>. Ini kerana zaman hari ini tidak boleh tunggu dan juga membezakan di antara pentadbiran <i>government-to-government</i>, dengan izin, dan <i>government-to-business</i>. • Jadi, yang pertama secara umumnya, kita nyatakan kepada rakan-rakan kita bahawa kita ada tiga tahap kerajaan, <i>three levels of government</i>, dengan izin. Pertama, Kerajaan Pusat di Kuala Lumpur, kedua kerajaan negeri dan ketiga, pihak berkuasa tempatan. • Tidak cukup untuk tubuh kerajaan di UK. Sebab itu dia kena buat <i>coalition party</i>, dia buat <i>coalition government</i>. dengan LDP. Mengenai dengan <i>proportionate representation</i> ini memanglah satu parti mestil bertanding mengikut kerusi masing-masing.

Perkataan Bahasa Inggeris	Contoh Penggunaan
	<ul style="list-style-type: none"> • Kita sama-sama buatlah Yang Berhormat. So mana-mana syarikat <i>from that side also</i> bawalah bersama, buatlah sama. Jadi kita bermula dengan government, GLCs, GLICs. • So, <i>the</i> situasi dalam keadaan adalah kritikal dan jika negeri Selangor tidak mahu bekerjasama <i>then Federal Government has no option to involve</i> kuasa yang ada dalam akta tersebut untuk memastikan <i>national interest</i> dan keselamatan air di negeri Selangor dan Wilayah Persekutuan itu dapat kita jamin. • Berapakah bayaran permit yang perlu calon bayar kepada <i>local government</i> iaitu kerajaan tempatan? Ini kerana saya difahamkan, banyak berlainan di antara negeri-negeri atau di antara kerajaan tempatan. • Tuan Yang di-Pertua, saya juga hendak tanya Yang Berhormat Bayan Baru, bila kita berjumpa dengan pegawai-pegawai yang terlibat dengan alam sekitar dan juga kastam, jawapan yang lazim diberikan ini ialah masalah <i>local government</i>. Ini isunya. Ini ialah masalah <i>local government</i> dan dia minta <i>local government</i> yang buat pemantauan dan juga dia ambil tindakan. • Semua persatuan sukan memerlukan <i>government intervention</i> tetapi pada masa yang sama bila ada campur tangan daripada kerajaan, dia kata ini campur tangan politik. • Dalam istilah Amerika, jika kerajaan ada <i>share</i> lima peratus pun dalam suatu syarikat, itu ditafsir sebagai <i>state owned enterprise</i>. Mereka mengatakan <i>government</i> kena <i>divest</i>, kena keluar daripada semua syarikat. Akan tetapi inilah kaedah yang dipakai oleh negara-negara di Timur daripada Japan, Taiwan, Korea.

Berdasarkan Jadual 4, contoh data berikut menunjukkan tentang penggunaan penukaran kod bagi perkataan *government* dan *interest* dalam perbahasan di Parlimen 13. Kedua-kedua perkataan bahasa Inggeris ini didapati digunakan secara tidak hati-hati oleh ahli parlimen di Dewan Rakyat. Perkataan bahasa Inggeris *government* dan *interest* ini hadir dalam konteks ayat yang pelbagai oleh seorang ahli parlimen untuk menukar kod daripada bahasa Inggeris kepada bahasa Melayu. Malahan data-data ini juga menunjukkan bahawa penggunaan penukaran kod daripada perkataan ‘kerajaan’ kepada perkataan ‘*government*’ dan perkataan ‘minat’ kepada ‘*interest*’ secara sewenang-wenang. Penggunaan bagi kedua-dua perkataan ini dilihat adalah bertentangan dengan Perkara 152, Perlembagaan Persekutuan yang menuntut ahli parlimen untuk menggunakan bahasa Melayu dalam perbahasan di Parlimen.

Dalam pada itu, terdapat juga penggunaan penukaran kod yang melibatkan perkataan-perkataan bahasa Inggeris yang lain termasuklah *arrived*, *rejected*, *themselves*, *balance*, *question*, *rights* dan *energy*. Contoh penggunaan penukaran kod dalam Parlimen 13 bagi perkataan tersebut dipaparkan dalam Jadual 5:

JADUAL 5. Contoh Penggunaan Penukaran Kod dalam Parlimen 13

Perkataan Bahasa Inggeris	Kekerapan	Contoh Penggunaan
Arrived	3	Saya hendak kutip daripada pengalaman diri saya sendiri di mana ada pesawat yang telah tiba ahead of time dan pilot pun telah membuat hebatan menerusi public address system dalam pesawat itu mengatakan <i>we glad to announce that we arrived at KLIA 20 minutes ahead of time.</i>
Rejected	12	Saya hendak merujuk kepada ucapan Perdana Menteri sendiri. Ucapan Perdana Menteri pada 16 September 2011 dengan terang dan nyata bahawa <i>detention without trial must be rejected.</i>
Themselves	28	Tolong syarikat-syarikat besar membuat promosi. PETRONAS kah atau apa mereka ada duit sendiri. <i>They can do it by themselves.</i> Betul tidak? <i>I told them.</i>
Balance	462	Apakah mungkin bagi pihak kerajaan dapat melihat keadaan ini dan memberi ruang yang baik, <i>balance</i> di antara keperluan negara dan juga keperluan rakyat.
Question	474	Jangan lari daripada persoalan, <i>answer the question.</i> Adakah kamu ugut dia? <i>Answer the question.</i>
Rights	485	Satu di antaranya adalah orang yang paling tidak disukai oleh ramai <i>human rights workers</i> dalam mana-mana negara.
Energy	490	Dengan itu mencapai <i>energy efficiency.</i> Pada masa yang sama untuk <i>reward debt.</i>

Jadual 5 di atas menunjukkan contoh penggunaan penukaran kod yang terdapat dalam teks perbahasan Dewan Rakyat, Parlimen 13. Contoh data di atas menunjukkan terdapat sebilangan besar ayat yang mengandungi penukaran kod secara *intrsentential* atau intraayat dan juga penukaran kod secara *intersentential* atau interayat seperti yang telah diklasifikasikan kedua-duanya oleh Poplack (1980). Penukaran kod ini berlaku daripada bahasa Melayu ke bahasa Inggeris (ditebalkan).

Secara kesimpulannya, berdasarkan analisis yang dilakukan terhadap penukaran kod dalam teks Parlimen 13, kajian berpandukan korpus ini berjaya memperlihatkan bagaimana bahasa Inggeris digunakan pada peringkat ayat dalam kalangan ahli parlimen. Kaedah ini secara tidak langsung berjaya memberikan purata penggunaan penukaran kod bagi setiap penggal dalam teks parlimen 13 yang seterusnya dianalisis menggunakan perisian-perisian tertentu. Pemaparan data penukaran kod mengikut penggal-penggal ini mampu memperlihatkan kepada pengkaji dan pembaca tentang perkembangan fenomena linguistik ini dengan lebih efektif. Trend penggunaan penukaran kod dalam teks ini dapat dilihat dengan jelas melalui pemaparan visualisasi graf Ngram, Rajah 6, penggal tersebut.

Selain daripada itu, sekiranya isu peningkatan penggunaan bahasa Inggeris ini tidak diteliti serta diberi perhatian yang serius, dikhuatir perkara ini akan memberi kesan kepada status penggunaan bahasa Melayu di parlimen pada masa hadapan. Sebagaimana yang kita ketahui, parlimen merupakan satu institusi yang menjadi tumpuan rakyat Malaysia. Hal ini adalah demikian kerana institusi ini menjadi tapak pemimpin-pemimpin di Malaysia berkumpul untuk berbahas bagi menyelesaikan masalah negara. Pemimpin-pemimpin atau wakil rakyat ini dipilih oleh komuniti atau masyarakat dalam satu kawasan bagi menyuarakan sebarang isu atau hal berbangkit untuk dibahaskan di parlimen. Sehubungan dengan itu, pemimpin-pemimpin yang dipilih ini seharusnya mahir dalam menggunakan bahasa Melayu serta mematuhi peraturan dan akta yang menetapkan bahawa Bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi parlimen.

Selain itu, perubahan dan perkembangan pola bahasa ini juga wajar diperhatikan dengan serius kerana bahasa mampu mempengaruhi bangsa dan masyarakat. Abdullah Hassan (2009) dalam bukunya, *Mengapa Kami Bantah*, ada menyebut:

“Bahasalah yang merupakan faktor yang sangat penting dan berpengaruh dalam melahirkan kesedaran bangsa itu. Mengapa bahasa? Sebabnya adalah, bahasa merupakan alat pembentukan tamadun bangsa yang sangat integratif; melalui bahasalah sesuatu bangsa itu memperkenalkan dirinya melalui cara mereka menanggapi alamnya, baik alam sosial maupun alam kosmos, dan membentuk pandangan hidup atau sistem nilai bangsanya melalui proses pemikiran, rasa hati, imaginasi dan renungan dirinya yang digambarkan dalam pelbagai karya lisan dan tulisan yang dihasilkan oleh bangsa itu dan yang membentuk himpunan memori bersama bangsanya sepanjang zaman. Itulah proses yang berlaku dalam pembentukan tamadun sesuatu bangsa”.

(Abdullah Hassan 2009, hlm. 59-81)

Berdasarkan petikan di atas, Abdullah Hassan (2009) menjelaskan akan kepentingan dan peranan bahasa dalam pembentukan sesebuah tamadun bangsa. Menurut beliau, bahasa menjadi satu medium untuk sesuatu bangsa menghabarkan karakter atau identitinya melalui tanggapan dan pandangan terhadap hidupan dan alam sekelilingnya. Tanggapan-tanggapan ini seterusnya diekspresikan dan diterjemahkan menerusi tulisan dan karya lisan yang menjadi ingatan dan pegangan masyarakat dalam menempuh kehidupan. Dalam konteks bahasa rasmi parliment pula, bahasa yang digunakan oleh ahli parliment Dewan Rakyat yang merupakan pemimpin dan wakil masyarakat menjadi representasi kepada tamadun, peradaban, akhlak serta pegangan bangsa masyarakat masa kini.

Tambahan pula, nasionalisme bahasa juga merupakan aspek yang sangat penting dalam pembinaan bangsa yang sejahtera dan bersatu-padu. Nasionalisme bahasa bukanlah bermaksud mengutamakan bahasa Melayu dan merendah-rendahkan bahasa yang lain. Sebaliknya, nasionalisme bahasa menurut Abdullah Hassan (2009) ialah satu kesedaran bahawa bahasa itu adalah komponen politik dan budaya yang signifikan dalam menuju ke arah negara yang progresif, memelihara identiti bangsa serta membina bangsa yang dinamik melalui kreativiti minda bangsanya yang hanya dapat dicetuskan oleh bahasa itu sendiri. Berdasarkan definisi ini, Lantaran itu, pemimpin-pemimpin masa kini perlulah mempertahankan bahasa kebangsaan kita dan mengambil iktibar daripada sejarah tentang bagaimana dan mengapa pemimpin-pemimpin terdahulu bersusah-payah untuk menaikkan dan mempertahankan bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi daripada penjajah British. Pada zaman penjajahan Inggeris, dasar pecah dan perintah menyebabkan bahasa Melayu dianggap sebagai salah satu bahasa ‘vernacular’ yang diajarkan di sekolah-sekolah dan bahasa Inggeris telah diperkenalkan sebagai bahasa rasmi yang dipercayai boleh membawa kemajuan kepada semua kaum melayu, kaum cina dan kaum india. Kesannya, dasar itu telah menghalang kemajuan masyarakat dengan mengasingkan kaum untuk menumpukan kepada hanya satu kegiatan ekonomi.

KESIMPULAN

Daripada analisis data yang diambil, pengkaji mendapati purata bilangan perkataan bahasa Inggeris dalam teks Parliment 13 semakin meningkat daripada penggal 1 hingga penggal 4, iaitu daripada 0.002327 pada tahun 2013, 0.002402 pada tahun 2014, 0.002427 pada tahun 2015 dan seterusnya 0.002907 pada tahun 2016. Meskipun peningkatan ini dianggap kecil dan tidak signifikan, namun peningkatan ini sebenarnya adalah bertentangan dengan kedudukan serta status

bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan. Status bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dan bahasa rasmi ini telah dengan jelas diperuntukkan di bawah Perkara 152 Perlembagaan Persekutuan. Sebagai undang-undang utama negara, Perlembagaan menjadi rujukan dan kayu ukur bagi semua undang-undang yang diluluskan oleh Parlimen, Dewan-Dewan Undangan Negeri dan semua dasar kerajaan. Peruntukan ini sememangnya tidak boleh diubah atau dipinda oleh Parlimen kerana keputusan utama terletak kuasa Majlis Raja-Raja sebagaimana yang telah termaktub dalam Perkara 159(5).

Akhir sekali, kajian ini secara tidak langsung telah memberikan variasi dan perspektif baharu kepada kajian linguistik berpandukan korpus. Secara umum, kajian mengenai penukaran kod adalah sesuatu yang disifatkan sebagai *overly done* atau kerap dilakukan dalam pelbagai bidang Linguistik seperti Sosiolinguistik, Psikolinguistik, terjemahan dan Pragmatik. Tidak banyak kajian penukaran kod yang dilakukan secara berpandukan korpus. Korpus adalah sekumpulan data besar yang mampu menjadi keterwakilan kepada sesuatu bahasa. Korpus linguistik pula adalah bidang linguistik yang mengkaji bahasa daripada kumpulan teks dan data yang besar. Dalam pada itu, kebanyakan kajian penukaran kod hanya berfokus kepada pengaruh, faktor-faktor, aspek kecekapan berbahasa dan kesan penukaran kod. Dalam kata lain, kajian daripada sudut baharu sebegini akan membuka mata serta memberi sudut pandangan yang baharu kepada pengkaji-pengkaji linguistik dan ahli-ahli bahasa mengenai keunikan dan kelebihan pengkajian subjek linguistik secara berpandukan korpus. Kajian seperti ini boleh menyerlahkan bentuk penggunaan sebenar atau *actual patterns* penukaran kod dalam sesuatu teks.

RUJUKAN

- Hazlina Abdul Halim (2012). Pengaruh Bahasa Melayu Dan Bahasa Inggeris Dalam Strategi Penukaran Kod Bahasa Perancis. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*, 12(2), 693-709.
- Argellan S., Lubna Ali Mohammed, & Krishnansamy N. (2019). Code Switching Phenomenon in English Language Classrooms at the Tertiary Level. *International Journal of Management and Human Science (IJMHS)*, 3(1), 35-42.
- Baker, C. & Jones, S. P. (1998). *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. United Kingdom: Multilingual Matters.
- Bharuddin bin Che Pa & Raja Hisyamudin Raja Sulong (2008). Penilaian Terhadap Ahli Parlimen di Malaysia Menurut Perspektif Islam. *Jurnal Fiqh*, 5, 68-96.
- Biber D., Conrad. S., & Reppen. R. (1998). *Corpus Linguistics: Investigating Language, Structure and Use*. London: Cambridge University Press.
- Bowker, L. & Pearson, J. (2002). *A Practical Guide to Using Corpora*. New York: Routledge.
- Ramiada Darmi, Fariza Puteh-Behak, Hazlina Abdullah, Ramiza Darmi & Wahiza Wahi. (2018). Variations of L1 use in the English Language Class. *GEMA Online® Journal of Language Studies*, 18(2), 284-311. <http://doi.org/10.17576/gema-2018-1802-19>
- Dewan Rakyat Malaysia. (2013). Perbahasan rang undang-undang mesin cetak dan penerbitan. *Penyata rasmi Dewan Rakyat*. Parlimen Ketiga Belas Penggal Pertama.
- Dewan Rakyat Malaysia. (2014). Perbahasan rang undang-undang mesin cetak dan penerbitan. *Penyata rasmi Dewan Rakyat*. Parlimen Ketiga Belas Penggal Kedua.
- Dewan Rakyat Malaysia. (2015). Perbahasan rang undang-undang mesin cetak dan penerbitan. *Penyata rasmi Dewan Rakyat*. Parlimen Ketiga Belas Penggal Ketiga.

- Dewan Rakyat Malaysia. (2016). Perbahasan rang undang-undang mesin cetak dan penerbitan. *Penyata rasmi Dewan Rakyat*. Parlimen Ketiga Belas Penggal Empat.
- Dzahene-Quarshie, J. (2011). Language Policy, Language Choice and Language Use in the Tanzanian Parliament. *Legon Journal of the Humanities*. 2011(11). 27-69
- Koban, D. (2012). Intra-Sentential and Inter-Sentential Code-Switching in Turkish English Bilinguals in New York City, U.S. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70 (2013) 1174 – 1179. 10.1016/j.sbspro.2013.01.173
- Jamhari, F. (2017). Bahasa Melayu yang Layu di Parlimen. *Utusan Melayu*, 19 April 2017, Retrieved November 18, 2018 :https://fatihahjamhari.blogspot.com/2017/04/bahasa-melayu-yang-layu-di-parlimen.html?m=1&fbclid=IwAR2v2qIl9g7pMKQVhSX2-XUgaN7cBRrpri0VCiG6t-ykwkG38f_INUsDAXs
- Gries, S. Th. (2009). What is Corpus Linguistics?. *Language and Linguistics Compass*, 3(5), 1225-1241. <https://doi.org/10.1111/j.1749-818X.2009.00149.x>
- Gumperz, J. J. (1982). *Discourse Strategies*. New York: Cambridge University Press.
- Abdullah Hassan. (2009). Bahasa Melayu Di Persimpangan: Antara Jati Diri Dengan Rempuan Globalisasi. Universiti Sains Malaysia. Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan.
- Abdullah Hassan. (2009). Mengapa Kami Bantah!: Pengajaran dan Pembelajaran Sains dan Matematik Dalam Bahasa Inggeris. Retrieved August 26, 2018 from <https://www.scribd.com/document/16875242/eBook-Mengapa-Kami-Bantah-PPSMI>
- Kamisah Ariffin & Misyana Susanti Husin. (2011). Code-switching and Code-mixing of English and Bahasa Malaysia in Content-Based Classrooms: Frequency and Attitudes. *The Linguistics Journal*. 5(1), 220-247.
- Leetaru, K. H. (2011). Culturomics 2.0: Forecasting Large-Scale Human Behavior Using Global News Media Tone in Time and Space. *Peer-Reviewed Journal On The Internet*, 16(9). <https://doi.org/10.5210/fm.v16i9.3663>
- Marlyna Maros, Nur Diana Melissa Mohd Noorizan, Abdul Hakim Ikram Zakaria. (2016). Code Switching as the Medium of Solidarity in ‘Ola Bola’. *Jurnal Komunikasi (Malaysian Journal of Communication)*, 32(2), 1-28.
- Tia Martiana. (2013). Examining Code-Switching Practices in Hilman Hariwijaya’s Makhluk Manis dalam Bis and Bunga untuk Poppi. Passage, 1(1), 9-20.
- Numan, D. & Carter, D. (2001). *Teaching English to speakers of other languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Parlimen Malaysia. (2013). Peraturan-Peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat. Edisi ke-13. Perlembagaan Persekutuan. Retrieved online on November 18, 2021 : https://www.parlimen.gov.my/images/webuser/peraturan_mesyuarat/PMDR-bm.pdf
- Poplack, S. (1980). Sometimes I’ll start a sentence in Spanish Y TERMINO EN ESPANOL: Toward a typology of codeswitching. *Linguistics*, 18(7/8), 581– 618
- Portal Rasmi Parlimen Malaysia. (2021, March 16). *Glosari*. Retrieved online on March 17, 2020 from<https://www.parlimen.gov.my/index.php?&modload=content&action=001&id=1773&uweb=web&lang=bm>
- Shah, M., Pillai, S., & Sinayah, M. (2020). Identity Construction through Code-Switching Practices at a University in Pakistan. *GEMA Online® Journal of Language Studies*, 20(4), 1-17. <http://doi.org/10.17576/gema-2020-2004-01>
- Quarshie, J. (2014). Language Policy, Language Choice and Language Use in the Tanzanian Parliament. *Legon Journal of the HUMANITIES*, 22, 27-69.

- Scott, M. (2008). *Oxford Wordsmith Tools 5.0.: Lexical Analysis Software*. England: Oxford University Press.
- Siti A'isyah Sukaimi. (2018, June 25). Perkara 152 Perlembagaan Persekutuan Jelas. *BH Online*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2018/06/441594/perkara-152-perlembagaan-persekutuan-jelas>
- Vice, J. & Farell, S. (2014) The History of Hansard. Britain: House of Lords Hansard and the House of Lords Library. Retrieved June 22, 2020 from: <https://www.parliament.uk/globalassets/documents/lords-library/History-of-Hansard.pdf>
- Wardhaugh, R. (1998). *An Introduction to Sociolinguistics* (3rd ed.). Oxford: Blackwell.
- Wardhaugh, R. (2009). *An Introduction to Sociolinguistics*. United States. John Wiley and Sons Ltd.
- McEnery, T., Xiao, R. & Tono, Y. (2006). *Corpus-based language studies: An advanced resource book*. Taylor & Francis: UK.
- Mohd Hasmi Yaacob, Mohd Helmi Ali & Nurhidayani Abd Wahab (2017). Hubungan Penggunaan Bahasa Inggeris dengan Tahap Keberkesanan Kemahiran Insaniah Pelajar di Universiti Kebangsaan Malaysia. *Jurnal Personalia Pelajar*, 20(1), 67-77.
- Yow, W. Q. & Patrycia, F. (2015). Challenging The “Linguistic Incompetency Hypothesis”: Language Competency Predicts Code-switching. *Semantic Scholar*.1-10.
- Yunisrina Qismullah Yusuf, Ika Apriani Fata & Chyntia. (2020). Types of Indonesian-English Code-Switching Employed in a Novel. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, xxx, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.kjss.2018.02.004>

PENULIS

Muhammad Zakwan Mohd Izam adalah seorang pensyarah di Jabatan Bahasa Inggeris, Centre for Foundation Studies, International Islamic University of Malaysia (CFSIIUM). Beliau mengajar, menyelidik dan mengkaji bahasa dan linguistik.

Marlyna Maros adalah seorang Prof. Madya di Pusat Literasi dan Transformasi Budaya, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, UKM. Beliau menyelidik, menulis, menyelia, dan mengajar berbagai topik dalam Sosiolinguistik. Beliau telah menerbitkan pelbagai kertas kajian dan buku bertemakan sosiolinguistik, sosiopragmatik dan linguistik dan pendidikan.

Azhar Jaludin adalah seorang pensyarah di Pusat Literasi dan Transformasi Budaya, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, UKM. Beliau menyelidik, mengajar dan mengkaji pelbagai bidang linguistik yang bertemakan linguistik korpus serta pengajaran linguistik berdasarkan teknologi dan komputer. Beliau telah menerbitkan banyak makalah serta kertas kajian yang bertemakan linguistik korpus, bahasa dan teknologi.

Imran Ho Abdullah merupakan seorang professor di Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau adalah Fellow Persatuan Komanwel Cambridge sejak 1990. Beliau menyelidik, mengajar dan mengkaji pelbagai bidang linguistik yang bertemakan linguistik korpus dan linguistik kognitif. Beliau telah menerbitkan banyak makalah serta kertas kajian yang bertemakan linguistik korpus, linguistik kognitif, bahasa dan teknologi. Beliau juga mengetuai kumpulan penyelidikan Digital Humanities Research Group di UKM.